

Yurtdışındaki Türkler

Serdar Kaya
serdarkaya.com

twitter: [@derinsular](https://twitter.com/derinsular)
facebook: <https://www.facebook.com/serdarkayawriter/>

İçindekiler

Giriş.....	2
1. Evet, Türkleri Sevmeyiz; Ama Neden?.....	4
2. Türk İşini Bilir!.....	6
3. İyi Türk, Kötü Türk, Muhafazakar Primat Türk.....	7
4. Bir Trajedi Olarak Türklük.....	9
5. Türk Entegre Olmaz!.....	11
6. Avrupa'daki Türklerin Osmanlı Hayalleri.....	15
7. Türkler Batıların Karşısında Neden Ezik Davranıyor?.....	17
Sonuç: Türkiye'nin Fabrika Ayarları.....	20
Ek 1: Bir Okuyucu Sorusu.....	23
Ek 2: Yazı Dizisinin Ardından Kısa bir Hasbihal.....	25

Bu kitapçığın en güncel versiyona aşağıdaki adresten ulaşabilirsiniz:

<http://derinsular.com/pdf/yurtdisindaki-turkler.pdf>

Atf:

Kaya, Serdar. 2018. *Yurtdışındaki Türkler*. <http://derinsular.com/pdf/yurtdisindaki-turkler.pdf>

Son güncelleme: Ekim-Kasım 2018

© 2018 [Serdar Kaya](http://serdarkaya.com). Bazı hakları saklıdır: Creative Commons [BY-NC-ND](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Giriş

Ahmet Güler adlı Facebook kullanıcısının Köln Camii hakkında yaptığı [paylaşım](#):

Avrupa'nın en güzel Camisin açılışı yapıldı ama camiinin yapımına en büyük katkıyı veren ve oğlu şehir içinde otomobil yarışı yapan Türk magandalar tarafından öldürülen eski Köln Belediye Başkanı Fritz Schramma'ya bir teşekkür bile edilmedi.

Mimarı Alman olan Köln Camii mimari açıdan dünyanın en güzel camilerinden birisidir. Bunu çizen Alman mimara da teşekkür yoktu. Zira mimar ile mimari projeye uymayan DİTİB kanlı bıçaklı mahkemelik.

Köln camisinin inşa edilmesine en büyük katkıyı törende ismi zikredilmeyen zamanın Köln belediye başkanı koyu katolik Fritz Schramma yaptı. Caminin yapılması için elinden gelen maddi manevi her türlü çabayı gösterdi. Cami karşıtı Könlülüler ile düşman oldu, biz Türk işadamlarını, Almanları camiye destek için birçok defa topladı. Alman halkını ve Köln belediye meclisini caminin yapılma izni için ikna etti.

Daha camii inşaat halinde iken belediye başkanının 31 yaşındaki daha yeni avukat olmuş tek oğlu Stefan Schramma 31 Mart 2001'de Köln'de yaya kaldırımında yürürken şehir içinde araba yarışı yapan iki maganda Türk'ün Arabalarının kaldırılma çıkması sonucu ezilerek can verdi.

Caminin yapılmasına en büyük katkıyı veren belediye başkanının oğlunun sorumsuz bir Türk Tarafından ezilmesi o zaman biz Türkleri çok üzmüştü. Utana sıklıla cenaze törenine iştirak ettik.

Başkan Scramma oğlunu ezen ama bir özür bile dilemeyen, pişmanlık göstermeyen bu maganda Türk yüzünden Biz Türkleri de defterinden siler, camiinin inşaatına artık destek vermez sanmıştık.

Ama acılı baba Fritz Schramma cenazeye utançımız yüzünden okunan bizlere o kadar yakın davrandı ki, "bu sizin suçunuz değil, buyrun cenazeye katılın" demişti ve bizler daha da utanmıştık.

Biz bu olaydan sonra belediye başkanının artık Köln Camii inşaatına hiçbir yardımda bulunmayacağını düşündük. Tam tersi oldu, Schramma bu kazadan sonra da Camii inşaatına yardıma devam etti.

Başkan'ın oğlunu öldüren Türk mahkemede 52 duruşma sonunda biraz hapis yattı ve çıktı. Ama ne Ailesi, ne de kendisi hiç bir zaman Başkandan özür dilemediler, pişmanlık göstermediler.

Türkler ile dostluğuna devam eden Fritz Schramma oğlunun trajik bir şekilde ölmesini hiç bir zaman atlatamadı ve Başkanlığı sürdürmedi, politikayı bıraktı.

Aynı yanlış, açılmış olan ama iki sene sonra ikinci kez tekrar açılışı yapılan Camii töreninde de devam etti, Caminin yapımında en büyük emeği geçen Fritz Schramma'ya törende bir kuru teşekkür dahi edilmedi.

Danışmanlarının Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bu acıklı hikayeyi anlatmadıklarına eminim. Eğer bilseydi Erdoğan, Fritz Schramma'ya bir teşekkürü kesinlikle atlamazdı.

Teşekkürler Fritz Schramma, oğlunu ezen bizlere Avrupa'nın en güzel camisini hediye ettiğin için binlerce teşekkürler.

Dr.Ahmet Güler

1. Evet, Türkleri Sevmezler; Ama Neden?

Köln Camii ekseninde yaşananlara dair yukarıda anlatılanlar ne kadar doğrudur bilmiyorum. Ama istisnasız hepsi doğru ise de şaşırمام, daha fazlası var ise de... Zira her yerde aynı hikaye... Türkler, güzel ve huzurlu bir Batı şehrinin kenar mahallelerinden birine yerleşirler. Bir yandan yerli halk ile geçinemezken, diğer yandan kendi içlerinde bölünmeler ve kavgalar yaşarlar. Dindarlar ayrı geçimsizdir, sekülerler ayrı... Ve her iki grup da, yaşadıkları şehirdeki insanlara ve genel olarak Batıya hem hayranlık hem de nefret duyar -- çünkü zaten hayran oldukları için nefret etmektedirler.

Haliyle yerli ahali de Türklerden pek hoşlanmaz. Kural tanımayan, saygısız, kavgacı insanlar olarak görürler Türkleri. Pek çok şey söylenebilir bu konuda ve pek çok örnek verilebilir. Ama hepsinin özeti, Türklerin bir toplum içinde değil de sanki tek başlarına, dağ başında imiş gibi hareket etmeleridir. Türklerin işlerini zorlaştıran hiçbir kurala uymamaları da bu başlık altında incelenebilir, sessiz olunması gereken yerlerde bile bağıra bağıra konuşmaları da... Şehir içinde otomobil yarışı yapmak (ve haliyle insanları korkutmak ve hatta bazen ezmek), ya da düğün konvoyuyla ortalığı gürültüye boğup trafiği tıkamak gibi şeyler zaten herkesin malumu... "Bütün dünya kendi etrafında dönüyormuş gibi davranan bencil, geçimsiz ve kavgacı insanlar..." Çoğu Türkün dışarıya yansıttığı imaj bu. Özeti, medeni olamamak. (Yani, kelimenin sözlük manası ile, bir toplum içinde, toplumsal düzenin gerektirdiği en temel hassasiyetleri bile gözeterek yaşayamamak.)

Bir de tabii şu var: Bu karakterdeki insanlarla bireysel ilişkilerinizde de sorun yaşarsınız. Frekanslar uymaz. Dolayısıyla, pek kimse Türklerle arkadaşlık etmek istemez. Çoğu Türk, sadece diğer Türklerle takılır. Tabii bu durum sadece Batı ülkelerine özgü değil. Türklerin yaygın bulunduğu hiçbir ülkede Türk deyince yaka silken insanlara rastlamak zor değildir. Bkz., Kırgızistan örneği: <https://www.youtube.com/watch?v=Cg6dewLyM0Q>

Yanlış anlaşılmasın: Orta Doğululara ya da müslüman dünyaya değil, spesifik olarak Türklere özgü bir durumdan bahsediyoruz. Bu yöndeki davranışlardan bazıları Orta Doğu ve sair yerlerden gelenlerde de gözlenmiyor değil. Ama Türkler bambaşka bir seviyedeler. Acaba neden böyle? İzahı zor. Ama ön planda kültürel ve psikolojik nedenler olmalı...

* * *

Bunca kötü örneğe rağmen bunları pek konuşmuyoruz. Hatta bu konuların dile getirilmesinden rahatsız oluyoruz. Halbuki şu da doğru değil mi?: Biz kendi aramızda çok mu iyi geçiniyor ve birbirimizi çok mu seviyoruz ki, başkaları bizi sevmeyince şaşırıyoruz, üzülüyoruz, ve hatta (her zamanki gibi) öfkeleniyoruz, kızıyoruz? Hiçbir şekilde kabul etmeye yanaşmasak da sorun elbette dünyanın geri kalanında değil, bizde. (Kendimize karşı biraz olsun objektif olabileseydik, zaten bu denli yaka silken insanlar olmazdık.)

Yerli halklar bunca şeye rağmen Türk azınlıklara yine de gayet medenice davranıyorlar. Türkiye'ye Türkler gibi bir topluluk gelse ve Türklerin yurtdışında davrandığı gibi davransa neler yaşanacağını herhalde herkes tahmin edebilir.

Yurtdışındaki Türk gettoları hakkında bir not:

Yurtdışına çıkmayı düşünen bütün gençlere, diğer Türklerden uzak durmalarını tavsiye ederim. Yurtdışında yaşayan ve nisbeten düzgün bir hayatı olan Türklerin %90'ı da aynı şeyi tavsiye eder. Yeni gelen, tecrübesiz Türklere yönelik sonu gelmez istismar ve dolandırıcılık hikayeleri ayrıca önemli, ama benim üzerinde durmak istediğim konu başka.

Türk gettolarında yaşayanlar, hemen her konuda toplumun geri kalanından izole olurlar. Bu kimselerin hayatları, Türk komünitesi içindeki kısır çekişmelere hapsolür. Türk televizyonları izler, internette Türk gazetelerini takip eder, Galatasaray Beşiktaş muhabbetleri ile yaşar, yıllarca sonra bile ülkenin lisanını doğru düzgün konuşamaz, ve neticede her konuda geri kalarak hayatı ıskalarlar. Dahası, hep aynı fanusta yaşadıkları için, böyle bir çevrenin, hayatları üzerindeki maliyetinin gerçek boyutlarının farkına da varamazlar.

Özetle: Uzak durun. Özellikle gelişmiş ülkelerde, kütüphanelerden okullara dek her alanda herkesin kullanımına açık bir sürü imkan var. Gidin. Kullanın. Kendinizi yetiştirin. Kendinizi kurtarın. Bulduğunuz yere sizden önce gelen Türklerin yaptıkları şeyler yüzünden zaten yeni hayatınıza 5-0 yenik başlayacaksınız. Bunun üzerine bir de Türklerle takılarak işinizi daha da zorlaştırmayın. Sadece yaygın Türk zihniyetinden uzaklaşmak ve yeni dünyalar tanımak dahi başlı başına büyük bir kazançtır.

* * *

Yukarıdaki yazıya gelen tepkilerden biri. Her şeyiyle, yazının tasvir ettiği tipolojiyi teyit ediyor. Ama muhtemelen farkında değil.

Serdar Kaya @derinsular · 16m
"Evet, Türkleri Sevmezler; Ama Neden?"
2 Ekim 2018
Link: facebook.com/serdarkayawrit...
Translate Tweet
1

Demir @demirve2
Replying to @derinsular
Türkler dünya tarihine cesaretleriyle damga vurmuş bir millettir adam olup diğerleride vursaydı tutanmı vardı ? İşiniz gücünüz Türkler birazda yaptıklarınızı yazın derdim ama yaptığınız bişeyde yok
Translate Tweet
11:53 AM - 2 Oct 2018

2. Türk İşini Bilir!

Rivayete göre, Kore Savaşı esnasında Kuzey Koreliler, esir aldıkları askerleri esir kampında milletlerine göre gruplara ayırmışlar ve her grubun başına bir muhafız dikmişler. Bir tek Türk esirler için muhafıza gerek görmemişler. Esir kampının komutanı, bu durumu şöyle açıklamış: "Bunlar öbürlerine benzemez. İçlerinden biri kaçmaya kalkacak olsa, öbürü paçasından tutar! Birbirlerine çelme takar, rahat vermezler."

Masal tabii... Takriben 15 sene evvel gurbetçi bir Türkten dinlemiştim. Ama ne mana ifade ettiğini aradan bir iki sene geçip de askere gittiğimde anladım. Askerlik yapanlar bilir: Bir asker bir günlük kafa izni alsa, en yakın arkadaşının bile zoruna gider. Bir başkası zahmetli bir işten kaytaracak olsa, fark eden herkes öfkeden burnundan solumaya başlar. Düzgün, güvenilir bir insana rastlamak zordur. (Ve düzgün, güvenilir bir askerlik arkadaşı tam da bu nedenle çok değerlidir.)

Yurtdışındaki Türkler de birbirlerine askerliktekiler gibi davranırlar. Daha doğrusu, yurt içinde zaten azımsanamayacak boyutta olan sevgisizlik, çekememezlik, iki yüzlülük, kaypaklık gibi karakter zaafı, yurt dışı ortamında daha da ön plana çıkar. Zira hayat mücadelesi çetindir. Dolayısıyla herkes öncelikle kendini düşünür. Gücü yeten, yetmeyi ezmekten, sömürmekten çekinmez. Ortalık, devleti ve birbirlerini kazıklamaya çalışan Türklerden geçilmez. Mesela, sosyal güvenlik sisteminin zaafını tespit edip ceplerini dolduran Türklerin varlığı herkesin malumudur. Bir bankada hesap açınca eline bir tomar çek geçen bir Türk öğrencinin ülkeden ayrılmadan önce piyasayı dolandırarak eğitim masraflarını çıkarması, pek kimseyi şaşırtmaz. Hatta böyle şeyleri "işini bilmek" olarak görüp takdir edenler de az değildir!

Belki daha da ilginç, birbirleri hakkındaki kanaatleri gayet olumsuz olan Türklerin ekserisinin yerli halktan uzak durup, yine diğer Türklerle takılmasıdır. Düşünün ki, kıdemli gurbetçiler Türkiye'den yeni gelenlere yol yordam öğretirken, "diğer Türklere dikkat etmek" bahsini asla atlamazlar. Ama enteresandır, aynı kişilerin yakın çevresi neredeyse sadece Türklerden ibarettir. Birbirlerini pek sevmeyen, sürekli kavga edip küsüp barışan, herkesin birbirinin arkasından konuştuğu, hatta bunu fazlasıyla olağanlaştırdığı için bunu sürekli yaptığının artık farkında dahi olmadığı bir topluluk!.. Ama bunca şeye rağmen yine de birbirlerinden ayrılamayan insanlar bunlar. Hani Türkiyeliler ülkenin kimi tuhafliklarını tasvir eden görselleri paylaşıp, "Başka yerde yaşayamam" diyorlar ya? Aslında gurbetçi Türkler de aynı! Sadece birbirleriyle yaşayabiliyorlar...

Dolandırıcılık hikayelerinin bile neticede sadece birer şamata malzemesi olması da yine bu yaygın kültür ile ilgili. Bizler bu gibi şeylerden aslında çok şikayetçi değiliz. Zira sağlıklı işleyen bir toplum ya da komünite tesis edemediğimiz gibi, bunun nasıl bir şey olduğunu da çok bilmiyoruz. Dolayısıyla, bize dokunmayan yılanın çok rahatsız olmuyoruz.

"Güzel" bir hikaye ile bitireyim... Dizinin birinci yazısı üzerine bir ahabımdan bir mesaj aldım. Diyor ki, bulunduğu ülkede Türkün biri Konsolos Bey dahil bir sürü Türkü dolandırdıktan sonra, komşu ülkeye kaçmış. Ancak enteresandır, bu kişinin yerli halktan pek kimseye zararı olmamış. Sadece Türkleri dolandırmış!..

Artık gerisini yeni gittiği ülkedeki Türkler düşünsün... Zira oradaki uğrak yerleri de illa ki Türk marketleri ve restoranları olacaktır.

Yanlış anlamayın, kendisini eleştirmiyorum. Adam belli ki işini biliyor. Takdir etmek lazım!

3. İyi Türk, Kötü Türk, Muhafazakar Primat Türk

"Türkler" konusu hassas... Ama hassas konuların enteresan bir yönü var: Hangi pozisyondan konuştuğunuz, çoğu zaman ne söylediğinizden dahi önemli oluyor. Mesela, "Yurtdışındaki Türkler kötü şeyler yapıyorlar ve hem ülkemiz hem de insanımız için maalesef kötü bir imaj oluşturuyorlar" dersanız, tepki çekmeniz zordur. Aksine, takdir görürsünüz. Çünkü, ülkemizin ve insanımızın iyiliği için konuşuyorsunuz!

Peki cümlelerin sadece ilk kısmını söylemek neden tepki doğuruyor? Neticede ilk kısım sadece bir gözlemden ibaret. İkinci kısım ise, bu gözlemin doğurduğu milliyetçi bir kaygı.

Cevap, tam da bu milliyetçi kaygıda gizli. Milliyetçi/vatanperver bir kaygı güttüğünüzü ifade ettiğiniz an, safınızı da belli etmiş oluyorsunuz. Okuyucu, "Demek bu kişi, milleti ve memleketi adına ciddi bir hassasiyet taşıdığı için o kişileri eleştiriyor" diye düşünüyor. Bu durumda, "o kişiler" de "Türkler" olmaktan çıkıyor, ve bir anda "Türklüğü, Türkleri ve Türkiye'yi kötü tanıtan, içimizdeki sorumsuz kimseler" oluveriyorlar! Yani, milliyetçi yazar iyi insan, sorumsuz Türkler kötü insan! Her şey açık ve net!

* * *

Peki ya yazar milliyetçi değilse ve dolayısıyla milliyetçi kaygılar gütmüyorsa? Yani, "Yurtdışındaki Türkler kötü şeyler yapıyorlar" gözlemini dile getirdikten hemen sonra, "Vay milletimizin imajı! Vay memleketimizin tanıtımı!" gibi yakınmalarda bulunma ihtiyacı hissetmiyorsa? Öyle ya, herkes milliyetçi olacak diye bir şey yok... Milliyetçi olmayan insanların hepsi milliyetçiymiş gibi yapıp (yani riyakarlık edip) kendisini sağlama almaya çalışacak diye bir şey de yok... Kişinin kaygısı pekala herhangi bir millet/kültür/topluluk içinde yaygın gözlenen bazı davranışları tespit etmekten ibaret olabilir.

Her şey bir yana, neticede bir gözlemden söz ediyoruz. Sonrasında bu gözlemi nasıl yorumlarsak yorumlayalım, ortadaki gerçek herkesin gözü önünde. O halde, aynı gerçeğe bu kadar farklı tepkiler vermek neden?

Bu ikinci sorunun cevabı da yine grup çizgilerini nereden çizdiğimizize bağlı. "[Yurtdışındaki] Türkler kötü şeyler yapıyorlar" sözünü Türk olmayan biri söyleyecek olursa, konuyu derhal biz-ve-onlar çerçevesinde algılıyoruz ve milliyetçi reflekslerle tepki veriyoruz. Bu tepki (yerine ve muhatabımıza göre) saldırgan ve holiganca da olabiliyor, ezik ve apolojetik de.

Eğer "[Yurtdışındaki] Türkler kötü şeyler yapıyorlar" diyen kişi Türk ise, bu sefer, Türk olduğu halde Türklere kötü şeyler söyleyen bir insan ile karşı karşıya olduğumuzu düşünüyoruz -- ve açıkçası biraz şaşırıyoruz! Öyle ya, adam hem Türk, hem de Türkleri eleştiriyor! Bir insan böyle bir şeyi neden yapar ki?

Biz-ve-onlar çerçevesi böyle bir durumu açıklamaya uygun değil. Dolayısıyla, bu sefer grup çizgilerini iyi Türk-kötü Türk ayrımı üzerinden çiziyor ve ihanet edebiyatına başvuruyoruz. İşimiz çok da zor olmuyor, zira sevmediğimiz insanları bir dizi milliyetçi etiket ile yaftalamamızı mümkün kılan gayet zengin bir lügatımız var: Satılmış! Vatan haini! Kanı bozuk! Dahili bedhah!

Yani, hain yazar ve onun gibiler kötü Türk, diğerleri iyi Türk! Her şey (yine) açık ve net!

Halbuki, bu kötü Türkler ne yaptılar? Tıpkı milliyetçi yazar gibi "[Yurtdışındaki] Türkler kötü şeyler yapıyorlar" dediler, ama hemen arkasından vatan-millet-Sakarya ucuzluklarına yeltenmediler. Sözler aynı. Bahis mevzuu gerçek aynı. Ama verilen tepkiler tamamen farklı. Ve her iki durumda da her şey tamamen açık ve net!

Bu taban tabana zıt tepkileri sonuç veren temel sebep şu: Ajandası, angajmanı, kör ideolojisi olmayan insan, gerçeklerden hareketle düşüncelerini şekillendirmeye çalışır. Tarafgir insan ise, zihnindeki kalıplardan hareketle gerçeği eğip büker, hatta kimi zaman aynı gerçeği bağlama bağlı olarak birbirine tamamen zıt şekillerde yorumlar.

* * *

Bazı mühim ek noktalar:

1. Malum gözlemi ve onu takip eden makbul kaygıyı hatırlayalım: "Yurtdışındaki Türkler kötü şeyler yapıyorlar ve hem ülkemiz hem de insanımız için maalesef kötü bir imaj oluşturuyorlar." Bu cümleye isteğe bağlı olarak otoriter bir tavır da eklenebilir. Misal: "Bu kendini bilmezlerin böyle şeyler yapmaya hakları yok! Orada Türkiye'yi temsil ediyorsun, sorumluluğunu bileceksin!" Bu gibi sözler de kolay kolay tepki çekmez. Aksine, milliyetçilik, muhafazakarlık ve daha genel manada biz-ve-onlar çerçevesi, otoriter çıkışları sever, takdir eder.

2. Muhafazakar toplumlarda, öğretmenler, farklı rütbelerden komutanlar, dini liderler, hatta politikacılar zaman zaman halk ile bu tonda konuşurlar ve tepki almak bir yana, takdir görürler. Hiç kimse, "Bu herif kim oluyor da bizimle bu şekilde konuşma haddini kendinde buluyor?" diye sormaz. Zira muhafazakar kanaat önderleri ve liderler, bir dizi kolektif değere yaslandıkları ölçüde hem etraflarındaki kimseleri hem de toplumun genelini fırçalama imtiyazı edinirler, ve fırçalama imtiyazına sahip oldukları ölçüde bu konularını pekiştirirler. (Aslında gayet tuhaftır: Hükmetmek gibi kritik bir imtiyaz, milliyetçi-muhafazakar toplumlarda insanları aynı anda hem yücelterek hem de ezerek elde edilir.)

3. Biz-ve-onlar algısı, kolektivizm, ve güçlü lidere boyun eğme, tipik primat özellikleridir ve dolayısıyla farklı şekillerde ve dozlarda da olsa bütün toplumlarda gözlenir. Milliyetçi ve muhafazakar toplumlarda ise, bu eğilimler daha fazla aktive olur, pekişir, yontulmadan ön plana çıkar, ve toplumsal işleyişe hakim olur. Böyle bir yapıya bürünen bir toplumun, hapsoldüğü duvarları yıkması zordur. Çünkü, konu doğrudan insan tabiatı ile ilgilidir. (Bkz.: En progresif Batı toplumlarında bile Öteki ile karşılaşma sonrasında aşırı sağın yükselişe geçmesi.)

4. Bir Trajedi Olarak Türklük

1. Tipik kahvehane muhabbetidir: "Memleket nasıl kurtulur?", "Kim kurtarır?", "Yoksa kurtuluş yok mu?", "Bizden adam olmaz!"...

2. Şikayet edilen konular da değişmez: Türkiye'de insan hayatına verilen değerlerin düşüklüğü, bencillik, sevgisizlik, geçimsizlik, kavgacılık, kabalık, ağız bozukluk, düzenbazlık, köşe dönmeçilik... Türkiye'de yediden yetmişe herkesin zaten bildiği, her gün dile getirdiği, ve bir gün düzeleceğini umduğu şeyler bunlar. Ama aynı Türkler, dertleşirken kendi ağızlarından çıkan sözleri başkalarından işitince milliyetçi-muhafazakar tepkiler veriyorlar. (Acaba neden?)

3. Birbirimizi pek sevmiyoruz. Hatta sürekli birbirimizden şikayet ediyoruz. Ama dünyanın farklı yerlerindeki insanların Türkleri sevmelerini istiyoruz! Burada bir çelişki olduğu açık, ama biz öyle düşünmüyoruz. Çünkü sorunu bireysel olarak üzerimize alınmıyor, her şeyin sorumlusunun diğer bazı Türkler olduğunu iddia ediveriyoruz!

4. Başkalarının Türkler ve Türkiye hakkındaki olumsuz kanaatlerine şahit olan Türkler, kendilerini ve içinden geldikleri kültürü sorgulamak yerine, suçu diğer Türklere atmayı tercih ediyorlar. Sekülerler dindarları, Türkler Kürtleri, şehirliler köylüleri suçluyor. İşin tuhafı, seküler Türklerin ezici çoğunluğu az da olsa dindar, ve pek farkında olmasa da Batılılara nazaran epeyce milliyetçi ve gelenekçi. Şehirli Türkler ise çoğu zaman epeyce köylü. (Bu, "Köylü olmak kötüdür" demek değil. Onu Türkiye'deki bazı şehirliler ima ediyor. Sadece, kültürel manada şehirli olmak, büyük şehirde yaşamaktan farklı bir şey.)

5. Kürtler hakkında söylenen olumsuz sözleri ise bahis mevzuu etmeye gerek yok, zira hemen hepsi nefret dolu, ırkçı ifadeler.

6. Türkiye'de Araplar ve Arap kültürü hakkında söylenen gelen sözler de aynı derecede ırkçı. Bu sözleri söyleyen insanlar, ne Arap dünyasındaki dini ve hatta etnik çeşitlilikten, ne de Arap kültürünün zenginliğinden haberdar değil. Zihinlerindeki karikatürlerden hareketle söyledikleri sözlerle, yarım milyar insanı bir kalıba doldurup aşağılamayı marifet zannediyorlar. (Dindar kesim, Araplara yönelik sözlerinde daha ölçülü. Ama "İslam dinini en doğru Türklerin anlamış olduğu" bahsi açıldığında, pek çok dindar Türk Arap müslümanlar hakkında sekülerleri aratmayan sözler ediyor. Başkalarını yermek, Türk kültürünün en yaygın özelliklerinden biri.)

7. Biraz kavga biraz gürültü her toplumda olur. Ama Türkler özelindeki sorun, sevgisizliğin, geçimsizliğin, kavgacılığın sınır tanımaması. Birlikte yaşama kültürü, Türk toplumunda kolay rastlanabilen bir şey değil. Hakim olan tavır, başkalarını aşağılama adına her fırsatı kullanmak suretiyle kendini üstün kılmaya çabalamak.

8. Türkiye'de kendisini bir bahaneyle diğerlerinden üstün kılmaya çalışmayan sosyal grup neredeyse yok. Hatta, hemen herkes birden fazla kimlik taşıdığı için, birbiri üzerine eklenen farklı üstünlük tahayyülleri var. Bu tahayyüllerin ortak noktası, başkalarının üzerinde yükselme gayreti. Çok sayıda örnek sayılabilir:

- Türk-müslüman üstünlüğü: Hem inanıyor olduğu için üstün (Ali İmran 139), hem Türk olduğu için!

- Seküler-Türk üstünlüğü: Hem Arap ya da Kürt olmadığı için üstün, hem de çağdaş olduğu için!

- Eski İstanbullu-varlıklı üstünlüğü: Hem İstanbul'a sonradan gelmediği için üstün, hem de köylü Anadolulu olmadığı için!

Daha pek çok şey sayılabilir... Eğitimli üstünlüğü, beyaz tenli üstünlüğü, İstanbul aksanlı üstünlüğü, hatta sarışın üstünlüğü... Hepsi, başkalarına üstünlük taslamak için ayrı birer bahane... Ve hepsi ayrı bir kurgusallık... Daha da önemlisi, bu gibi üstünlük tahayyüllerinin, sadece ezilenleri değil, ezenleri de zehirliyor ve aptallaştırıyor olması.

9. En basitinden İzmir milliyetçiliğini bir düşünelim: Bazı İzmirliilerin kendilerini ülkenin en medeni insanları olarak sundukları ucuz bir şehir milliyetçiliği. Yani yine aynı hikaye: "Ben medeniyim, modernim, sen değilsin! Ya da en azından benim kadar değilsin!" Halbuki genel bir kaidedir: Bir söz, slogan, inanç ya da öğreti, sana mensup olduğun grubu başkalarından üstün bellemeyi telkin ediyorsa, derhal şüphe edeceksin! Zihninde "Self-serving!!!" diye uyarı ışıkları yanacak! Zira insan, kendine yontan, gururunu okşayan düşünceleri kabul etmeye meyillidir. Tam da bu nedenle, kimi yalanların alıcısı çok olur. İşine gelmeyen doğrulara ise, pek kimse itibar etmez. Ve insan, zihnini işine gelen yalanlarla doldurdukça aptallaşır.

10. Özetle, konu sadece etnik ya da ideolojik çatışma değil. Türkiye'de hemen herkesin etnisite ve ideolojiden müstakil bir üstünlük ve imtiyaz arayışı var. İnsanlar birbirlerini sevmiyor. Saygı ve huzur içinde yaşamak yerine, bir yolunu bulup birbirlerine baskın gelmeye çalışıyorlar. Siyasi ortam da buna hep müsait. Meritokrasi değil, irili ufaklı grup aidiyetleri üzerinden kurulan (ve zaman zaman ters tepen) kısa ve uzun süreli ittifaklar var. Böyle bir ortamda, bir yerlere gelmenin yolu da çalışıp hak etmekten değil, bir şekilde imtiyaz elde etmekten geçiyor.

5. Türk Entegre Olmaz!

1. Yurtdışındaki Türkler neden yaşadıkları toplumlara entegre olmuyorlar? Basit ama enteresan bir soru. Eğer birbirlerine karşı son derece olumlu duygular besleyen, sosyal becerileri yüksek bir gruptan söz ediyor olsaydık, bu soruyu cevaplandırmak belki kolaydı: "Türkler kendi komünitelerindeki sıcak ortamı başka hiçbir yerde bulamıyorlar" deyip işin içinden çıkıverirdik!.. Ama ortada böyle bir durum yok. Aksine, Türklerin yurtdışında birlikte yaşamaları, her zamanki kavga ve gürültülerle oluyor. O da yetmiyor, maddi imkanları sınırlı olan Türkler bile fırsat buldukça bir dolu para harcayıp Türkiye'ye gidip geliyorlar. Yani, kendilerini geliştirmek, çocuklarının geleceğine yatırım yapmak, ya da ille de gezeceklerse dünyanın farklı yerlerine giderek yeni insanlar ve kültürler tanımak yerine, ellerindeki avuçlarındaki üç beş kuruşu İstanbul uçuşlarına ve Türkiye tatillerine harcıyorlar. Bu tuhafıkların nedeni ne olabilir?

2. Türkler, yaşadıkları toplumlara hem entegre olmuyor, hem de olamıyor. Entegre olmuyor, çünkü Türklerin entegrasyon gibi bir dertleri baştan yok. Her şeyden önce, Türkler buldukları ülkenin yerel halklarını komşuları ya da vatandaşları değil, başkaları/yabancılar/gavurlar olarak görüyorlar -- ki bu da çok şaşırtıcı değil, zira kendi içinde dahi bir sürü Öteki üretmiş olan bir kültürün, bambaşka bir kimlik ile olumlu ilişki kurabilmesi zor. Dolayısıyla, Türkler ekseriyetle kendi gettolarında yaşıyorlar. Ancak getto dışına çıkmak, entegrasyon için yeter şart değil. Zira Türkler fiziksel olarak yurtdışında bulunsalar bile, zihnen hep Türkiye'deler! Uydudan izlenen Türk televizyonları, internetten takip edilen Türk gazeteleri, Türkçe sosyal medya, Türklerin yoğun bulunduğu şehirlerdeki Türk restoranları, Türk marketleri, hatta Türk kahvehaneleri, yurtdışındaki pek çok şehirde Türkiye'deymiş gibi yaşamayı mümkün kılıyor. Bu imkanlar sayesinde, on yıllarca yurtdışında yaşadığı halde, bulunduğu ülkenin lisanını, tarihini, ve hatta popüler kültürünü dahi doğru düzgün bilmeyen Türkler az değil. (Ama çoğu Türkiye'ye gelince, bilmiş bilmiş atar tutar, ayrı konu... Ne de olsa "Avrupa görmüş" adam; elbet bir bildiği var ki konuşuyor!)

3. Diğer yandan, yerli halklar da Türklerden pek hoşlanmaz. "Neden?" sorusunun ne yazık ki çok fazla cevabı var. Daha da kötüsü, bu cevapların hemen hepsi doğrudan Türkler ile ilgili. Örneğin, yukarıda, Türkler "ellerindeki avuçlarındaki üç beş kuruşu İstanbul uçuşlarına ve Türkiye tatillerine harcıyorlar" dedik... Dünyanın (ve özellikle Avrupa'nın) herhangi bir şehirden İstanbul'a direk uçan herkes, ortalama Türk yolcusunun nasıl seyahat ettiğini az çok bilir. Şayet bir terminalde 15 tane kapı varsa, İstanbul uçağının bu kapıların hangisinden kalktığı derhal anlaşılabilir. Zira kapılardan sadece birinde, kimi zaman koridorun öbür ucundan dahi fark edilebilen bir karmaşa ve gürültü vardır. İlgili kapıda bekleyen insanlar, bağıra bağıra birbirleriyle ya da cep telefonunda konuşmakta, çocukların koşuşturmaları bebeklerin ciyaklama seslerine karışmaktadır. Türkleri pek tanımayanlar ilk başta bu karmaşaya ve gürültüye anlam veremeseler de, herhangi bir hadise yaşanmadığını, her şeyin yolunda olduğunu anlayınca rahatlarlar. Hadise falan yoktur. Sadece Türkler her zamanki hal ve tavırlarıyla uçak beklemektedirler. (Yani yine aynı yere geldik: Türkler bir toplum içinde değil de sanki tek başlarına, dağ başında imiş gibi hareket ediyorlar.)

4. Bu konularda daha fazla fikir edinmek isteyenler, Ekşi Sözlük'teki [türklerin sevilmemeye nedenleri](#) başlığına bakabilirler. Sözlük'te [türklerin sevilmediği ülkeler](#) gibi benzeri başlıklar da var. Ama tersi yönde başlıklar pek yok. (Acaba neden yok?)

5. Peki entegre olmaya niyeti olmayan bir insan baştan neden yurtdışına taşınır? En yaygın nedenler arasında (a) yurtdışında para kazandıktan (ya da bir şekilde vurgunu vurduktan) sonra Türkiye'ye dönüp "kral gibi" yaşamak, ve (b) kapağı bir şekilde yurtdışına atarak kendisinin ve çocuklarının

hayatını garantiye almak sayılabilir. Yani insanlar ekseriyetle ekonomik beklentilerle gidiyorlar. Daha medeni bir ortamda yaşamak ya da çocuklarının daha nitelikli yetişmesini sağlamak gibi kaygılar ise, nisbeten nadir. Aksine, Batı ülkelerine giden Türkler, Batının sosyal devletini ve yüksek maaşlarını alıp, medeniyetini reddetme fikrindedir. Hatta Türklerin ezici bir kısmının Batı medeniyetini "çocuklarını korumaları gereken bir tehlike" olarak gördükleri de söylenebilir. Ama bunu sadece dindarlık ya da muhafazakarlık ile açıklamak yanıltıcı olur. Bu konudaki yaygın kanaatin aksine, Türkiye'nin seküler ve muhafazakar kesimleri Batı karşıtlığı noktasında birbirlerinden çok farklı değiller.

6. Türkiye'nin sığ siyaseti, insanları basit kategoriler ekseninde düşünmeye zorluyor. Yaygın yaklaşım kabaca şöyle: "CHP'li/Atatürkçü kesim seküler, AKP'li/Erdoğancı kesim dindar. Dolayısıyla, CHP'li/Atatürkçü kesim Batılı değerlere yakın, entegrasyon sorunu AKP'li/Erdoğancı kesim ile ilgili." Böyle düşünmek bazı insanları rahatlatıyor olabilir. Ama gerçekler çoğu zaman bu kadar siyah-beyaz değil. Spesifik olarak bu konuda ise, hiç değil.

7. Bir düşünelim... Avrupa'daki Türk azınlıkların kültürel muhafazakarlık seviyelerini ölçme adına aşağıdaki gibi örneklerden oluşan bir dizi indikatör hazırlasak, ve her kesimden Türklere, "Lütfen aşağıdaki sorulara 0 (hiç saygı duymam) ile 10 (tamamen saygı duyarım) arasında bir rakam ile cevap veriniz" desek, nasıl bir tablo ile karşılaşırız?:

- Oğlunuz eşcinsel olduğunu açıklarsa, onun cinsel eğilimine ne kadar saygı duyarsınız?
- Oğlunuz erkek arkadaşıyla evlenmeye karar verdiğini söylerse, onun bu kararına ne kadar saygı duyarsınız?
- Kızınız Alman erkek arkadaşı ile birlikte yaşamaya karar verdiğini söylerse, onun bu kararına ne kadar saygı duyarsınız?

Şimdi grinin farklı tonlarına odaklanalım... Hiçbir sosyal grup homojen değildir. Son derece progresif değerlere sahip olan dindarlar az olmadığı gibi, geleneksel kalıpların dışına çok fazla çıkamayan seküler insanlar da vardır. Dolayısıyla, muhafazakar ya da seküler hiçbir grubun yukarıdaki türden sorulara verdiği cevapların ortalaması 0 ya da 10 olmaz. Ama dünyanın hemen her yerinde, muhafazakar insanlar, aynı ülkede yaşayan sekülerlere nazaran bu sorulara (şu ya da bu miktarda) daha düşük ortalamalı yanıtlar verirler. Farklı kesimlerden Türk gurbetçilerin vereceği yanıtların ortalama puanları arasında da bir fark olması doğal. Ama bu farkın büyük olacağından gerçekten de emin miyiz? CHP/Atatürk tandanslı gurbetçiler, gerçekten de ağırlıkla eşcinsel oğullarını destekleyen ya da 18 yaşına gelmiş kızlarının bireyselliğine saygı duyan insanlardan mı oluşuyor? Ezici bir kısmının öyle olmadığını, hatta bu gibi durumlarda çocuklarına, "Bizi ele güne rezil ettin!", "İnsanların yüzüne bakamaz olduk!" gibi incitici şeyler söylediklerini öğrenirsek, gerçekten de şaşırır mıyız?

8. Ya da, farklı konularda farklı indikatörler hazırladığımızı düşünelim...

- Siyaset: Demokrasi. Otorite algısı. Kurumların algılanış şekli. Güçlü liderler konusundaki düşünceler.
- Toplum: Özcülük. Göçmenlere yönelik tavırlar. Etnik azınlıklara yönelik tavırlar.
- Evrensel değerler: Ulus-üstü kurumlara yönelik düşünceler. Postmateryalizm.

Bu gibi kritik konularda, Türkiye'nin seküler ve dindar kesimleri arasında daha çok örtüşme mi görürüz, ayrışma mı? Türkiye'nin seküler kesimi acaba Avrupa ortalamasına mı yakındır, yoksa Türkiye'nin dindarları ve sekülerleri en çok birbirlerine mi benzerler?

9. 18 yaşına gelmiş bir kızın (ya da erkeğin) bireyselliği konusu, Türk kültürü özelinde bilhassa önemli. Türkler, meslek seçimi, evlilik, yurtdışına çıkış ya da kesin dönüş gibi hayatlarına en dair temel kararlarda da, Türkiye'ye seyahat gibi sıradan konularda da, bağımsız karar alamazlar ve ailelerinin baskısını sürekli üzerlerinde hissederler. Eğitimli eğitimsiz, zengin fakir, kadın erkek, seküler dindar çok fark etmez... Bu baskı her kesim içinde o kadar yaygın, yoğun ve alışıldıktır ki, çoğu Türk ne denli ağır bir yük altında ezilmekte olduğunun ve hayatı boyunca belki de hiç kendisi olamadığının çoğu zaman farkında dahi olmaz. (Yanlış anlaşılmasın: Bütün bunlar, "18 ya da 21 yaşına gelen herkes özgür olmalı" demek değil. Bireysellik, çocukluk aşamasında da kısıtlanmaması gereken bir şey. Ancak geleneksel kültürlerde, çocuklar baştan birey değil, ailenin bir uzantısı olarak yetiştirilir. Dolayısıyla, 40 yaşındaki yetişkin-çocuklar, uysal-çaresizler ya da agresif-ezikler geleneksel kültürler için sıradandır.)

10. Türkler, ekonomik anlamda bağımsız olsalar dahi, ailelerine sakince "Hayır" deyip, gerekli yerlere net sınırlar çizip, kendi hayatlarına bağımsız bireyler olarak devam etmekte zorlanırlar. Çünkü, tıpkı diğer geleneksel kültürler gibi Türk kültüründe de, ailenin kolektivizmi bireyselliği ezer ve suçluluk duyguları da telkin eden normlarla çocukların zihinlerine güçlü sınırlar koyar. Anne, baba ve diğer büyüklerin yüceltilirken bireyselliğin şeytanlaştırılmasında, dini/mistik söylem ve hurafelerin de payı büyüktür. (Bu konuda Türkiye'ye en yakın örneklerden biri: Hint kültürü.)

11. Özetle, toplumsal gerçeklikler basit bir iki kategoriye sıkıştırılmayacak kadar karmaşık ve girift bir yapıya sahip. Sekülerler-dindarlar ya da Atatürkçüler-Erdoğanlılar gibi tasnifler Türkiye'de bugünlerde yaygın gözlenen kimi tavırları ve çatışmaları açıklamaya yardımcı olsa da, Türkiye toplumunun ayırt edici özelliklerini tespit etmekte yetersiz kalır. Zira bir toplumda hakim olan değer yargıları, o toplumun bütün kesimlerini kuşatır ve şekillendirir. Dolayısıyla, herhangi bir toplumun zihniyet analizi, toplumun içinden değil, dışından örneklerle yapılacak karşılaştırmalara muhtaçtır. (Bu konunun belki en acı yönü, bilgiye erişimin fazlasıyla kolaylaştığı böyle bir dönemde bile, milyonlarca gencin lisan bariyeri gibi nedenlerle Türkiye çerçevesinin dışına çıkamıyor, ülkeyi kuşatan kötücüllüklerin temel nedenlerine inemiyor, ve neticede iki üç yerleşik akımdan birine nefer yazılarak ömrünü diğer herkese karşı nefret üreterek geçiriyor olması. Halbuki Türkiye, Kemal'den de, Tayyip'ten de, sonradan kurgulanmış Orta Asya efsanelerinden de çok daha büyük ve karmaşık.)

12. Bu konularda eskiden beri İdris Küçükömer'e atıfla, Türkiye'de solun sağ, sağın sol olduğu argümanı tekrarlanır durur. Bu argümanı özellikle İslami kesimdeki yazarlar çok severler -- çünkü entelektüel seviyelerinin yeterli olmadığı yönündeki eleştirilere ezber-cevap niteliği taşır. Halbuki Türkiye'de (Yeşiller gibi) bazı küçük çevreler haricinde sol neredeyse yok gibidir. Büyük partilerin hepsi, sağın en tipik milliyetçi özelliklerine sahiptir. Türkiye'nin büyük partileri arasındaki temel fark (a) laiklik anlayışlarından, ve (b) liderlerin konjonktüre göre milliyetçilik dozajını değiştirmelerinden ileri gelir. Dolayısıyla, Türklerin seküleriyle dindarıyla Batıyı siyaseten düşman olarak görme eğilimi güçlüdür. (Türkler bazı şeyleri çabucak unutmayı konforlu buluyorlar, ama sadece 10 sene önce CHP ve MHP ateşli AB düşmanıydı.)

13. Türkiye'nin seküler kesimi Batının laikliğini sever. Ama gurbetçi olan ya da olmayan ortalama bir seküler Türk aile için, çocuğunun Batılılaşması, (örneğin Türk olmayan biriyle evlenmesi, çocuklarını Türkiye dışında yetiştirmesi) kimliğini yitirmesi demektir. Çocuk bu şekilde özünü kaybetmek yerine, Türk mahallesinde yaşayıp, Türk (ve tercihen kendi memleketinden) bir kızla

evlenip, Türk kahvehanesinde pineklerle, ailesinin onun için çizdiği ideale uygun hareket etmiş olur, gereksiz tatsızlıklar yaşanmaz!

14. Türkiye'de bugüne dek milliyetçilikten vazgeçebilen tek büyük parti AKP oldu, ama bu sadece birkaç yıl sürdü. Parti böylesine cesur bir adımın hemen ardından, MHP'li çoklarını dahi geride bırakan denli kaba bir milliyetçi söyleme geçiş yaptı ve daha da önemlisi, kitlesini bu yeni söylem doğrultusunda dönüştürmeyi başardı. Kurumların yığınları ne denli hızlıca şekilden şekile sokabildiklerine dair ender rastlanır, ibretlik bir örnektir.

15. Entegrasyon elbette hiç yok değil, ama sınırlı. Daha da önemlisi, Türklerin entegrasyonu daha çok yerel halkların alt tabakaları ve diğer göçmen gruplar ile gerçekleşir. Türk gurbetçiler, bir iki nesil sonra, tam olarak ne Batılı ne de Türk olan, kendilerini herhangi bir yere tam olarak ait hissedemeyen, melez kimlikli, alt sınıf mensubu bir kitle ortaya çıkarırlar.

16. Hakim Türk kültürü, herhangi bir Türkün başka bir toplumun değerlerini benimsemesinin ve o topluma entegre olmasının önünde belki de en önemli engel. Bir Türkün başka bir ülkede on yıllarca yaşadktan sonra bile, kendisini ilgili toplumun bir ferdi ya da parçası olarak görmesi zordur. Bu nedenle, Cem Özdemir ya da Fatih Akın gibi örnekler birer istisna durumundadır. Türk entegre olmaz! Çünkü entegre olursa, artık Türk kalmaz. Çünkü, Türklük, kendisini ancak bir Öteki üzerinden inşa edebilen ve dolayısıyla sadece düşmanlar ile birlikte varolabilen bir kimliktir.

6. Avrupa'daki Türklerin Osmanlı Hayalleri

1. Macaristan'a, Romanya'ya giden Türklerin, "Buralar eskiden bizimmiş" demeleri adettendir. Kimi şaka ile karışık söyler, kimi gayet ciddidir. Ama için için hemen hepsi üzülür. "Keşke bizim kalsaymış!" Yani, gitmesek de, görmesek de, onların olacağına bizim olsaymış! Haritaya bakınca şöyle bir içimiz açılaymış! Tuhaf şey tabii... Macarların, Romenlerin, Bulgarların, Yunanların ve diğerlerinin yurtları neden Türklere ait olsun ki?

2. Biraz daha uzağa gidenlerin, "Keşke Osmanlı az daha gelip buraları da alsaymış" diye iç geçirmesi de nadir değil. İçlerinden bazıları, savaş stratejisi konusundaki engin bilgilerini de paylaşır!: "Tüm gücüyle yardırbildiği kadar yardıracaktı Avrupa'nın içlerine kadar ki, bir daha bizi geri Anadolu'ya süremesin!" Daha açık konuşanları da yok değildir: "O kadar adaletli davranacaklarına, keşke hazır gitmişken öyle bir canlarına okusalarmış ki, bir daha kendilerine gelip bir karış toprağı bile bizden geri almaya cesaret edemeselermiş!" Sormak lazım tabii: Osmanlı'nın herkese adaletli davrandığına neden bu kadar eminiz? Gerçekten de gittikleri yerlerde insanların canlarına okumuş olmasınlar? Bkz.: http://www.serdarkaya.com/tafa/im/2012/wk39-120930-Taraf_012.jpg

3. Almanya'ya, Belçika'ya giden ya da orada yaşayan bir Türk, neden etrafındaki sıradan insanları düşman gibi görür? Neden bugün bile, "Buraları nasıl alırsız?" hesapları yapar? Yüksek doğum oranlarından ötürü Türk nüfusunun artıyor olması ile neden heveslenir? Neden, "Şu kadar sene sonra çoğunluk bile oluruz biz burada" diye hayaller kurar? Bunlar normal şeyler mi? Masallarla şekillenmiş zihinler. Cınnet derecesine varan bir öfke ve kin. Dünyaya ve özellikle Avrupa'ya bakışımız maalesef bu. Dolayısıyla, bugün seyahat amaçlı gittiğimiz yerlere bile asker gibi (ya da asker kafasıyla) gidiyoruz! Zaman zaman dile getirilen "Biz asker milletiz!" sloganı, bu yönüyle doğru.

4. Türkler epey geçmişte kalmış bir dünyada yaşıyor gibiler. İnsan nüfusunun çok daha az olduğu, gücü elde edenin etrafındakilere saldırıp geniş topraklara hükmedebildiği, başkalarının mallarını gasp edip kadınlarına tecavüz etmenin mutluluk, iftihar, ve hatta şükür vesilesi olabildiği bir geçmiş bu. Bu zihniyetten Avrupa da çok çekti. Tabii sadece Osmanlı elinden çekmedi. Kendi içinde de benzeri şeyler yaşadı. Avrupa Birliği, gerek üye ülkeler arasındaki sınırları kaldırması, gerekse barışçıl değerleri yüceltmesi itibariyle zaten ilgili geçmişe bir son vermenin ve yeni bir gelecek inşa etmeye çalışmanın bir ifadesi. Türklerin ise gelecek adına kurdukları en büyük hayal, geçmişini geri getirerek Avrupa'ya yeniden haddini bildirmek! Böyle düşüncelerin yaygın olduğu bir ülkenin Avrupa Birliği içinde yeri olabilir mi?

5. Başkalarının yurtlarını istila etmek, mallarını gasp etmek, kadınlara tecavüz etmek gibi eylemleri Türkler kendilerine değil, düşman addettikleri milletlere yakıştırıyorlar. Çünkü bunları biz yapınca, aynı eylemlerin adı "fetih", "kılıç hakkı" ya da "ganimet" oluveriyor!

6. Fetihçi anlayışın izleri bugün de gayet belirgin. Avrupa'daki Türklerin nüfusunun artıp çoğunluğu teşkil edeceği günün rüyalarını görmek, ucuz bir fetihçilik. Ekonomik gücün yok. Öyle büyük maceralara kalkışabilecek güçte bir orduya da sahip değilsin. Dolayısıyla, böyle sinsi düşüncelerle kendini tatmin etmeye çalışarak yaşayıp gidiyorsun. İnsanları dolandırınca, "Sahi, ben ne ahlaksız bir adamım" demiyorsun, zira "Gavurun parası değil mi abi?" demek daha kolay. Hem asıl ahlaksız olan, Batılı kadınlar! Haliyle çoğu muhabbet de onların etrafında dönüyor:

- "Ne günahı abi! Bu gavurları s.kmek lazım..."

...

- "Sakın evlenmeye kalkma ama haa... Bunlardan karı olmaz!"

Kolaylıkla şahit olunabilecek sayısız örnekten bir ikisi. Hatta nisbeten ölçülü örnekler.

7. İstilaya fetih, gaspa ganimet diyoruz. Her şeyiyle ortada olan cariye müessesesini ise, inkar etmeyi tercih ediyoruz. Ama Batılı kadınları sadece cinsel ilişki kurmaya yarayan nesnelere olarak algılamak ve bu ilişkiyi onlara verilen bir ceza gibi görmek, ilgili geleneğin üzerimizdeki izlerinin halen güçlü olduğunu ima ediyor.

8. Zamanında herkesin bir imparatorluğu olmuş. Norveçliler, Avusturyalılar, Macaristanlılar, İngilizler, Almanlar, Fransızlar ve pek çok diğerleri imparatorluk mirasçıları. Peki onlar neden böyle "ülkü"lere sahip değiller? Ya da, kendi memleketinde insan gibi yaşamak dururken sağa sola saldırma hayali kuranlar neden oralarda küçük bir azınlık iken, Türkiye'de ezici çoğunluğa karşılık geliyor?

9. Oralar bizim olunca ne olacak? Oraları da Türkiye'ye benzetince rahat mı edeceğiz? Böyle bir zihniyetin başkaları kadar kendimize de büyük zararlar verdiğini neden görmek istemiyoruz? Neticede, "gavur"u dolandıran Türkü de dolandırıyor. "Gavur" kadınlarından karı olmayacağını düşünen, Türk kadınlarına da erkek-egemen bir zihniyetle yaklaşıyor.

10. İstiyoruz ki yine gidelim, alalım bir yerleri... Buna hakkımız olduğunu düşünüyoruz, çünkü dünyaya adalet götürmek gibi bir misyonumuz var! Halbuki insana demezler mi, "Sen aleme nizam vermeye kalkacağına, önce kendi ülkeni yaşanır bir yer haline getir!" Kaldı ki, ortaya bir güzellik çıkarsan, zaten başkaları görür, beğenir, örnek alır, kendi ülkesine adapte eder. Yani senin zorla götürmene gerek kalmaz. Demek ki aslında götürdüğün bir şey yok. İnsanlık tarihiyle yaşıt bir kana susamışlık, haydutluk götüreceksin. Neyse ki, gücün yok, yapamıyorsun.

7. Türkler Batılıların Karşısında Neden Ezik Davranıyor?

1. Türkiye'de sağ-sol, laik-dindar her kesim içinde Batı karşıtlığı yaygın. Yurtdışındaki Türkler özelinde de durum çok farklı değil. Ancak Batı hakkında bu denli olumsuz düşüncelere sahip olan Türkler, Türkiye'den ve diğer Türklerden kaçmak istediklerinde, ekseriyetle bir Batı ülkesini tercih ediyorlar. Hikaye orada da bitmiyor... Gittikleri ülkelerin toplumlarına entegre olmakta zorlanan Türkler, yine diğer Türklerle bir araya geliyor ve Batı karşıtı muhabbetlere kaldıkları yerden devam ediyorlar.

2. Belki daha da enteresan olan nokta şu: Batının siyaseti, kültürü, kadınları hakkında ileri geri onca laf eden Türkler, yerli halktan insanlarla karşılaşıncı derhal maskelerini takıyor ve daha makul şeyler söylemeye başlıyorlar! Yani konu siyaset, tarih ya da din olunca maço tavırlarla yeri göğü inleten Türkler gidiyor, ve yerlerine gerdan kırıp eğile büküle konuşan cılız sesli Türkler geliyor!.. Şu meşhur Yiğit Özgür karikatürü de benzeri bir tutarsızlığı vurgular:

3. Türkler neden kendi aralarında başka, Batılıların yüzüne karşı başka konuşuyorlar? Bu ikiye bölünmüş tavrın nedeni acaba ne olabilir? İhtimallerden biri, psikolojik eziklik. Yani o kadar kavga gürültünün asıl nedeni Batı ile Türkiye arasındaki siyasi ve kültürel farklılıklar olmayabilir. Kaldı ki, "Batının ahlaksızlıkları" gibi ifadelerle yerilen şeylerin hiçbiri objektif manada ahlaksızlık değil. Dahası, bunlar Batıya özgü de değil. Türkiye'nin milliyetçi-maneviyatçı kesimi, Türkiye de dahil olmak üzere dünyanın hemen her yerinde kolaylıkla rastlanabilecek olan sıradan, doğal ve insani bir dizi öğeyi "Batının ahlaksızlıkları" olarak sunuyor. Objektif manada ahlaksızlık sayılabilecek hırsızlık, yolsuzluk, taciz gibi konularda ise, istatistikler ve endeksler ortada. Bir örnek için, bkz.: [Corruption Perceptions Index](#)

4. Türklerin Batı nefreti, gerçekten de Batı karşısında eziklik duyuyor olmalarından mı ileri geliyor? Ya da, buna eziklik diyeceksek, tam olarak nasıl bir eziklikten söz ediyoruz? Bu sorunun cevabını arama adına bakılması gereken belki de ilk yer, Türk eğitim sistemi. Zira, milli eğitim müfredatı, Türkiyeli çocukların zihinlerini lineer bir tarih algısının esareti altına alıyor. Çocuklara telkin edilen tarihin özeti kabaca şöyle:

"Biz büyük milletiz. Bir zamanlar çok güçlendik, Viyanalara kadar ilerledik. Ama ardından durakladık ve geriledik. Anadolu'ya sıkıştık. Biz güçlü iken dünyada adalet vardı. Şimdi ise, Batılı emperyalistler dünyayı sömürüyorlar. Ama biz bir gün yeniden güçleneceğiz ve buna bir son vereceğiz. Biz güçlendiğimiz zaman, Uygurların, Filistinlilerin, ve diğer mağdurların gördüğü zulüm de bir son bulacak."

Bu hikayeyi, genişleyip daralan sınırları gösteren haritalar eşliğinde defalarca dinleyen çocukların derin bir yenilmişlik duygusu altında ezilmemesi zor.

5. Türkiye'nin milli tarih kurgusu, sadece yenilmişlik duygusu telkin etmiyor. İlgili kurguya eşlik eden bir "büyük millet inancı" da var. Yani, Türkler öyle diğer milletler gibi sıradan bir millet değiller! Türklerin dünyaya hükmetmek gibi bir misyonları var!

6. Yenilmişlik duygusu, tek başına yeterince ezici. Ama yenilmişlik duygusu ile büyük millet inancı bir araya geldiğinde, durum daha tehlikeli bir hal alıyor ve çoğu Türk çocuğu ömrü boyunca kurtulamayacağı bir psikolojiye hapsolüyor. Peki bu psikoloji nasıl bir tipoloji ortaya çıkarıyor? Özetle şöyle:

- (1) Ülkesinin büyük güç olmasının adeta ilahi bir hak ve gereklilik olduğunu düşünen,
- (2) ülkesinin bulunduğu yer ile "olması gereken yer" arasındaki uçurum nedeniyle rahatsızlık ve hatta öfke duyan,
- (3) bu uçurum nedeniyle öncelikle kendisini değil, uçurumun diğer tarafındaki güçlü ve başarılı toplumları suçlayan ve hatta onlardan nefret eden,
- (4) aynı kimliği paylaştığı insanlarla konuşurken bu öfke ve nefreti açıkça ifade etmekten çekinmeyen, hatta bu şekilde davranmayı vatanperverlik olarak gören,
- (5) küçük yaşlarından itibaren kolektif bir kimliğe hapsedildiği için bireyselliği gelişmemiş olan, ve
- (6) daha güzel günler için geçmiş, güncel ve/veya gelecekteki bir Kurtarıcı'dan medet uman insan.

Sekülerlik ya da dindarlık bu noktada çok önemli değil. Zira dindarlığın buradaki rolü, milliyetçilik içinde zaten varolan dini öğelerin dozunu artırmak, ve kişiyi daha farklı Kurtarıcılara yöneltmek.

7. Bu tipolojideki bir insan, uçurumun karşı tarafındaki insanlarla konuşurken aynı dili kullanamıyor. Zira, kendi dünyasının doğrularının evrensel olmadığı ve Edirne'nin ötesinde herhangi bir mana ifade etmediğinin için için farkında. Bir de, her ne kadar Batılılardan nefret etse de, üstün durumda bulunmaları nedeniyle hem onlara gıpta ediyor, hem de karşılarında eziliyor.

Özetle, kendi ortamında iken aslan, Batılılar karşısında süt dökmüş kedi!..

8. Halbuki ne aslan olmaya gerek var, ne de kedi... Sen kendini etnik kimliğinin bir uzantısı olarak gördüğün (yani birey olamadığın) için, karşıdaki kişiyi de her şeyden önce bir Alman/Fransız/İngiliz olarak algılıyorsun. Halbuki, muhatabın, bireyselliğin daha ön planda olduğu bir kültüre sahip ve senin gibi 1920'lerde yaşamıyor. Senin ilkokulda öğrendiğin masallardan ise haberdar bile değil. Evet, muhtemelen senin hakkında bazı önyargıları var. Ama senin doğal ortamında atıp tutarken sarf ettiğin nefret dolu sözleri duysa, hakkında edineceği fikir, önyargılarından daha olumlu olmayacak.

Sonsöz

Başka milletlerden insanların karşısında ezilmemek için "güçlü devlet" olmak gerekmiyor. Özenti dolu öykünmeler de gerekmiyor. Sadece birey olmak yeterli.

Sonuç: Türkiye'nin Fabrika Ayarları

Türkiye, dünya üzerinde pek kimsenin hayallerini süsleyen bir ülke değil. Mali imkanları sınırlı olan İngiliz emeklilerinin güney sahillerinden emlak satın almaları gibi istisnaları göz ardı edersek, Türkiye'nin göç alan değil, hep göç veren bir ülke olduğunu söyleyebiliriz.

Beyin göçü hep vardı. Ekonomik istikrarın bozulduğu dönemlerde ise, her kesimden insan yurtdışına çıktı. Bunların dışında, farklı dönemlerde farklı gruplardan insanlar (ama özellikle Kürtler ve gayrimüslimler) kendilerini tehdit altında hissedip Türkiye'yi terk ettiler. Bugünlerde de Türkiye'den kaçıp gitmeye çalışan çok. Cumhuriyet döneminin dahi öncesine götürülebilecek bir kaçış süreci, daha uzun yıllar devam edecek gibi duruyor.

* * *

Yurtdışına çıkış, en son 1999 ve 2001 krizlerinde tavan yapmıştı. Bülent Ecevit'in başbakan olduğu dönemin gergin kriz ortamında bir yandan Batı ve Avrupa düşmanı milliyetçi sloganlar atılırken, diğer yandan ABD'ye yüzbinlerce yeşil kart başvurusu yapılıyordu. İşler biraz daha kötüye giderse, benzeri çelişkili hallere yeniden şahit olmak mümkün.

T.C. pasaportunun serbest dolaşıma çok fazla izin vermemesi kaçış önünde önemli bir bariyer. Ama Türkiye'den kurtulmayı ve başka bir ülkede kaçak da olsa çalışmayı göze alanlar yine de bir yolunu bulup gidiyor.

* * *

Türkler çoğu zaman yurtdışında rahat edemiyorlar ve bu konuda kendilerini değil, devleti suçlamayı seviyorlar. Dünyanın çoğu sınırında herhangi bir geçerliliği olmayan bir pasaport taşıyor olmak haliyle pek kimsenin hoşuna gitmiyor. Herkes istiyor ki, Türkiye'nin itibarı artsın. Bir Türk uçağa binip dünyanın başka bir köşesine gittiğinde, T.C. pasaportunu gören sınır polisinin yüzü asılmasın ve ona şüpheyle bakmasın. Hiçbir T.C. vatandaşı kendisini yurtdışında ikinci sınıf insan gibi hissetmesin. Hatta bir vatandaşın yurtdışında başı derde girecek olursa, hiç çekinmeden konsoloslugu arasın, devleti ona yardımcı olma adına seferber olsun, ve bunu lütuf değil görev bilerek yapsın.

Bunlar elbette makul beklentiler. Ama suç gerçekten de sadece devletin mi? Ya da, yurtdışına çıkan Türkler ekseriyetle T.C. yüzünden mi zorluk yaşıyorlar? Diyelim ki, T.C.'nin gerçekten de vatandaşlarına pek bir faydası yok... Peki Türk insanının, kültürünün var mı? Soru şöyle de sorulabilir: Şayet bir T.C. vatandaşı yurtdışında bir ülkeye gidecekse, o ülkeye kendisinden önce çok sayıda Türk'ün gitmiş olması onun için bir avantaj mıdır, dezavantaj mı?

Doğru cevabı herhalde herkes bilir. Ancak sorun sadece önceden gitmiş bulunan Türkler nedeniyle pekişmiş bulunan bir dizi önyargı değil. Önceden giden Türklerin işlediği suçlar, (isim benzerliği ya da sıkılaştırılan bürokrasi gibi nedenlerle) pekala sonradan gidenlerin de hayatını zorlaştırabiliyor.

Bütün bunlara belki de çok şaşırılmamak gerekli. Neticede Türkiye gelişmekte olan bir ülke. Bunun doğal bir sonucu olarak, ülkedeki çoğu insan eğitimsiz. Eğitimli insanların ise çoğu pratik manada vasıfsız. Bu denkleme bir de kavgacılık, geçimsizlik, milliyetçilik, düzenbazlık gibi faktörlerin yaygınlığı eklenince, ortaya pek de hoş bir tablo çıkmıyor. Ama eldeki malzeme maalesef bu...

Dolayısıyla da, belki baştan çok iyimser olmamak ve çok farklı bir netice beklememek lazım. Ya da, başa dönersek, ülkedeki hakim tablo bu çerçevede olduğu için T.C.'nin daha farklı olmasını ve vatandaşlarına daha farklı davranmasını beklemek belki baştan yanlış.

* * *

Göçmenlerden hoşlanmayan, hatta göçmen deyince irkilen insanlar her toplumda olduğu gibi Avrupa ve sair yerlerde de var. Göçmen karşıtı hisler milliyetçi/ırkçı kesim içinde elbette daha güçlü. Ancak Türk göçmenlere yönelik önyargıları anlamaya çalışırken, sadece genel manada göçmenlere yönelik olumsuz tavırları değil, Türkler arasında yaygın rastlanan düşünce ve davranışları da dikkate almak gerekli. Bu yazı dizisi, bu ikinci gruptaki tavırlara odaklandı ve bu tavırların bazılarının çok fazla göze battığını ve özellikle bazı Batı ülkelerinde Türklere yönelik ciddi bir antipatinin doğmasına neden olduğunu izah etmeye çalıştı.

Yazıların çizdiği resmin nahoş olduğu muhakkak. Türkler, kendi aralarında iyi ilişkiler geliştiremedikleri gibi, buldukları toplumlara entegre olmakta da zorlanıyorlar. Bu konuda pek çok neden ileri sürülebilir. Ama Türk eğitim ve kültürünün aşıladığı milliyetçi militanlığın ortaya çıkardığı zihniyet bu çerçevede belki de en büyük sorun. Zira zihniyet, insanların dünyayı algılayış şekilleri üzerinde temel derecede belirleyiciliğe sahip olan bir faktör. Dolayısıyla, zihniyet derken, bir insanın bir gün "Ben artık milliyetçiliği doğru bulmuyorum" demek suretiyle bir anda kurtulabileceği bir şeyden söz etmiyoruz.

Çoğu Türk fark etmekte zorlansa da, sıradan Türkler dahi çoğu tavırları itibariyle Avrupa'nın göçmen karşıtı neo-Nazi gruplarını andırıyor. Ama şu da önemli: Neo-Naziler hiç olmazsa başka ülkelere gidip böyle tavırlar sergilemiyorlar. Sadece kendi ülkelerinde "yabancı" istemiyorlar. (Pek çok Türk'ün Türkiye'de Suriyeli, hatta Arap turist istememesi gibi.) Yurtdışındaki Türkler ise, kimi zaman yerli halkı dahi Öteki kılmaya kalkacak kadar ileri gitmekten çekinmiyor. (Bkz.: Fetihçi zihniyet)

* * *

Türkiye'deki çekişmelerden bıkan bir ahabım önceki yıl yurtdışına çıkmaya karar vermişti. Türkiye'den ayrılmadan önce biraz yazıştık. Gerekli hazırlıkları yapmıştı ve artık iş yeni ülkesine gidip bir ev tutup yerleşmeye kalmıştı. Haliyle, "Türk mahallesinde oturma" dedim. "Hatta Türklere hiç yaklaşma." Türkiye'den ve Türklere kim bilir ne kadar bıkmış olmalı ki, cevaben, "Türk'ün, müslümanın en az bulunduğu mahalleye taşınacağım!" dedi.

Kendi ayakları üzerinde durabilen ve daha kozmopolit bir zihniyet taşıyan çoğu Türk de aynı şekilde davranıyor. Yani gerek bu yazı dizisinde, gerekse yurtdışı tecrübesine sahip olan başlarının sözlerinde ifade bulan bu gibi nasihatler, (elbette) Türklere yönelik herhangi bir nefret ya da düşmanlıktan ileri gelmiyor. Nefret ithamı, ekseriyetle ya Türk toplumunu yeterince tanıyamamış olmaktan, ya yurtdışı tecrübesi eksikliğinden, ya da her eleştiriye Türklere yapılmış bir saldırı olarak yorumlamayı telkin eden Türk kültürünü halen yeterince sorgulayamamış olmaktan kaynaklanıyor.

Bu gerçekleri dile getirenlere kızmak ve birbirimizle uğraşmak yerine, bu sorunlara odaklanmak durumundayız. Zira biz kendimiz ve birbirimiz hakkında ne düşünürsek düşünelim, Türkiye sınırları dışındaki pek çok yerde "Türk" dendiğinde zihinlerde canlanan imaj pek de iç açıcı değil.

* * *

Türklerin geçimsizliklerine, kavgacılıklarına odaklanan yazılar, içeriğine de bağlı olarak her zaman az ya da çok tepki çeker. Ama bazı şeylerin epey yanlış gitmekte olduğunun inkar edilemeyecek boyutlara vardığı ve herkesin birbirine yakındığı (şimdiki gibi) günlerde tepkiler azalır, destek artar. Haliyle bugünlerde gelen tepkiler ekseriyetle olumlu.

Ancak bu ortama aldanmak ve insanların artık özeleştiriye başladığını düşünmek yanıltıcı olur. Yarın öbür gün işler biraz düzelir gibi olursa, çok geçmeden insanların zihinlerine yeniden cihan imparatorluğu hayalleri düşecektir. Yani, yeni bir popülist dönemde, Türkiye pekala yine fabrika ayarlarına geri dönebilir ve her şey kaldığı yerden devam edebilir.

Türk milliyetçiliğinin Türkler üzerindeki laneti bu.

--- SON ---

Ek 1: Bir Okuyucu Sorusu

Dizinin yayınlanma aşamasında, yazılardan biri üzerine sorulardan sorulardan biri şöyleydi:

"Tespitlerinize büyük ölçüde katıldığım yazınızdaki 'Kendini bir yere tam olarak ait hissedemeyen, melez kimlikli kitle' ifadesini pek anlayamadım. Melez kimlikli olmak zaten bir insanın seçebileceği bir şey değil ve gördüğüm kadarıyla Batıda oldukça yaygın bir durum. Ve bir insanın kendisini bir yere (tam olarak) ait hissetmesi gerekir mi? Bu aitlik sizce ne olmalı?"

Kimlik dediğimizde, sadece milli ya da etnik kimliği kast etmiyoruz. İnsanlar kendilerini ve birbirlerini farkında olarak ya da olmayarak çok sayıda farklı kimlik ile tanımlıyorlar. Bu kimlikler, bağlama göre ön plana çıkıyor. Bir stadyumda, Eskişehirsporlu olmak önem kazanırken, geleneksel bir toplumda transeksüellik bir insanın en belirgin kimliği olabiliyor. Ya da, çoğu modern toplumda pilotlar, cerrahlar itibar görürken, yüksek vasıf gerektirmeyen meslekler aynı derecede saygı uyandırmayabiliyor.

Bu kimliklerin gerçeklerle ilişkisi her zaman güçlü değil. Ne var ki, insanlar birbirlerini bu kimlikler ekseninde tanımlama eğilimindedir. Biz-ve-onlar arasına çizilen çizgileri abartmak ve insanları (ve genel manada varlığı) basit kategorilere indirgemek, insan zihni için aslında bir mecburiyet. Zira dış dünya insan zihni için fazlasıyla karmaşık, ve insan zihni bu karmaşıklık ile ancak bu şekilde başa çıkabiliyor. (Yani aslında yeterince zeki olmadığımız için her şeyi ve herkesi kategorilere indirgiyoruz. Bu konudaki sosyal psikoloji literatürünün özeti için bkz., sayfa 145-148: <http://www.serdarkaya.com/publications/2012-middle-east-critique.pdf>)

* * *

Melez kimliklere gelince... Melez kimlik, birden fazla kimlik taşımaktan ziyade, "aynı kategoride" birden fazla kimlik taşımak demek. Örneğin, bir Almanyalı, sarışın-heteroseksüel-erkek-protestan-Batı Almanyalı-Bayern Münih taraftarı-doktor gibi yedi kimliğe sahip olabilir. Hatta bu yedi kimliğin yedisine de sahip olan en azından binlerce insan vardır ve bu tipolojideki bir insan Almanya için son derece sıradandır. Ama bu yedi kategorinin yedisinde de farklı olan bir başka sıradan örnek de düşünülebilir: Siyah saçlı-homoseksüel-kadın-seküler-Doğu Almanyalı-Dinamo Berlin taraftarı-yazılımcı.

Her iki tipolojiye ve benzeri diğerlerine Almanya'da sıklıkla rastlamak mümkün. Bu iki tipolojiden insanlar ille iyi geçinirler diye bir şey de yok. Adam, kadın düşmanı olabilir... Bayern Münih holiganı olabilir... Homofob olabilir... Bağnaz hıristiyan olabilir... Doğu Almanyalılara karşı önyargılı olabilir... Ve bu kimliklerinden ötürü ilgili kadın ile çatışabileceği çeşitli bağlamlar vardır. Ama daha da önemlisi, bu yedi kimlik farklı kategorilere karşılık gelir. Neticede, aynı anda iki takımı tutmaktan ya da hem doktor hem de yazılımcı olmaktan söz etmiyoruz.

Türk-Alman, siyah-beyaz ya da üçüncü-nesil-göçmen-Türk gibi melez kimlikler taşıyan insanların durumu bu yönüyle farklı. Bu insanlar, kendilerini spesifik bir yere/gruba ait hissetmiyorlar, çünkü tek bir yere/gruba ait değiller. Mesela, sadece siyah değiller, ama sadece beyaz da değiller... Ya da belki ilgili kimlik büyük ölçüde kan bağı üzerine kurulu. Dolayısıyla, dışlayıcı tavırlar yaygın. "Alman dediğin sarışın, mavi gözlü olur; böyle Abdurrahman diye esmer Alman mı olur?" diyenler

az değil. Ya da belki kişi artık ne aynı etnik kimliği paylaştığı insanlara benziyor, ne de bir parça asimile olduğu topluma... Yani etnik manada Türk (ya da Kürt), ama babası bile Almanya'da doğmuş, ve Anadolu'daki üçüncü kuşak kuzenleri ile arasında artık pek fazla ortak nokta kalmamış. Ne birbirlerini yakından tanıyorlar, ne de bir araya geldiklerinde konuşacak çok fazla şeyleri oluyor. Ama tabii bu kişi Alman da değil, ve yaşadığı toplumun ezici çoğunluğu da zaten onu Alman olarak görmüyor. Diğer yandan, hem Almanya'ya ve Alman kültürüne aşına, hem de Türkiye'ye ve Türk kültürüne...

Özetle, birden fazla yere ve kültüre/topluma aidiyet hissi, aynı zamanda hiçbirine tam olarak ait olamamak anlamına gelebiliyor. Bu durumdaki göçmenlerin yeni kimlikler oluşturduklarını düşünmek de mümkün. Ya da en azından ortada öyle bir potansiyel var.

* * *

Peki bir insan kendisini tek bir yere ve topluma ait hissetmeli mi?

KimlikLER taşımak kaçınılmaz. Ama insan, bireyselliğinin gücü ölçüsünde herhangi bir yer ve topluma güçlü bir aidiyet hissi taşımakta zorlanır. Bunun neticesinde, ilgili toplum içinde çok küçük bir azınlık teşkil eden bazı insanlara ve/veya kendisine biraz nefes alma imkanı tanıyan bazı ortamlara sığınır. Olmadı, daha fazla mştereğe sahip olduğunu düşündüğü başka bir yere gider, orada yaşar. Bazısı gittiği yerde mutlu olur, bazısı orada da huzur bulamaz.

Demek ki, mutlu olmak için (zellikle bir noktadan sonra) kişinin kendi dünyasını inşa etmesi gerekli olabilir. Bir de, "Herkes kötü, ben iyiyim" olmaz. Muhtemelen sen de ktsn. O zaman çözüm "kötü insanlar"dan kaçmaktan değil. Daha iyi anlayabileceğin daha az kötü insanlar bulmak, daha az kötülük içeren yerlere gitmek, ve daha az kötü olmaya çalışmak daha makul bir tavır.

Ek 2: Yazı Dizisinin Ardından Kısa bir Hasbihal

"Yurtdışındaki Türkler" dizisi geliştirilmeye müsait. Ama yakın zamanda vakit ayırabileceğimi sanmıyorum. Muhtemelen yıllarca orada öylece duracak, ve ara ara teşekkür, ama daha çok da hakaret mesajları almama vesile olacaktır! (Şikayet etmiyorum. Kaderimdir, çekerim!)

Dizide çok fazla spesifik örnek kullanmadım. Genel bir çerçeve çizmeye ve mevcut durumu ortaya çıkaran zihni arka plana odaklanmaya çalıştım. Dizinin vurguladığı sorunlar, dünyanın farklı yerlerindeki Türk mahallelerinde gördüğüm ya da farklı kişilerden benzerlerini defalarca işittiğim, çok fazla tartışma götürmeyecek gerçekler. Ama tabii ülkeler arasındaki farklar da az değil.

Almanya, hem Türklerin çokluğu hem de zamanında ekseriyetle nisbeten vasıfsız işçilerin göç etmiş olması nedeniyle ilgili sorunlara herhalde en kolay rastlanabilecek yerdir. Ama Türk göçmen profili itibariyle Almanya'ya tezat teşkil ettiği söylenen ABD'de de aynı profildeki insanlara ve aynı türden hadiselerle rastlamak zor değil.

Avrupa'daki Türk mahallelerini hep sevdim. Yolum bir vesileyle yeniden Schaerbeek'e, Neukölln'e düşse çok mutlu olurum. Okyanusun diğer yakasındaki (Paterson, New Jersey gibi) yerlerde mahalle atmosferi aynı derecede yok.

Bu vesileyle, bkz.: Almancılar (Cem Karaca) <https://www.youtube.com/watch?v=Kl4Bejn56-A>

* * *

Kuzey Avrupa'yı çok fazla görmedim. Bu yaz İzlanda-Finlandiya hattındaki yedi ülkede birkaç hafta geçirmeyi planlıyorum. Şayet o civarlarda atlanmaması gereken yerler biliyorsanız, mesaj gönderip haberdar edebilirsiniz sevinirim. (Başka etnik mahalleler de elbette ilgimi çeker.)

* * *

Dediğim gibi, yazıda kişisel tecrübelerimden örneklerle çok fazla yer vermedim. Ama bu vesileyle bir tanesini burada anlatarak yazıyı bitireyim. Yazı dizisinde "isim benzerliği ya da sıkılaştırılan bürokrasi" deyip geçmiştim. Aşağıdaki hadise, bu ifadenin açılmış hali. Bahsi geçen diğer pek çok konu da benzeri örneklerle zenginleştirilebilir.

* * *

Bir İsim Benzerliği Hadisesi

Kanada'da yaşayan çoğu insan gibi ben de ABD sınırına yakın bir yerde oturuyorum. Ancak yıllarca hemen her ABD girişimde sorun yaşadım. Nedeni, isim benzerliği.

Havaalanına gidiyorum, ayrı bir ofise alıyorlar, bir yerlere telefon edip, evraklarımı kontrol ediyorlar. Bazen uçak çıkışından hemen sonra, kuyruktan alıyorlar! (Demek hem ekranlarında uyarı görüyorlar, hem de fotoğrafıma bakıyorlar.) Sorguluyorlar. Bazen çantalarımı didik didik arıyorlar. Karayolu ile gidecek olsam, "Arabanızı şuraya park edip ofise girin" diyorlar ve işlemler orada yapılıyor. Yok eğer otobüs ile gitmişsem, herkesin işi bitiyor, bütün otobüs beni bekliyor. Ben de korkuyorum tabii, ya işlemler uzun sürer de otobüs daha fazla beklemese diye. Bu nedenle, her

seferinde otobüsten hemen inip kuyruğun en başında olmaya çalışıyorum ki, benim işim erken başlasın.

Yıllarca böyle uğraştım durdum. Bu işten kurtulayım diye bir güvenlik soruşturması geçirip numara aldım, ama sonra o programı kullanmamaya başladılar, işe yaramadı. Neden sonra neyse ki bir sınır polisi Nexus programına başvurmamı tavsiye etti, ve yeni bir güvenlik soruşturması daha geçirip bir kart aldım ve bu eziyetten kurtuldum!

Bütün bunlar son 5 ila 15 sene arasında yaşandı. Bu çerçevedeki maceralarımı bütün detaylarıyla yazsam belki kitap olur -- ama tabii neme lazım. Ancak hikaye burada bitmiyor... Enteresan olan şu ki, ortada sadece bir tane sabıkalı Serdar Kaya yok. Birkaç tane var! Yani, Almanya gibi çok sayıda Türk'ün bulunmadığı, varolan Türk nüfusun ise daha çok eğitilmiş insanlardan oluştuğu ABD'de, birkaç tane sabıkalı Serdar Kaya var!

Bunun ne anlama geldiği üzerinde biraz düşünün.

* * *

ABD dünyanın en ciddi sınır politikalarından birine sahip. Ancak bu işler böyle gittikçe, Almanya ve diğer ülkeler de haklı olarak bürokratik işlemleri daha sıkı tutmaya ve kontrol alanlarını genişletmeye başlayacaklar. Bunu yapmaları durumunda benzeri sorunların başka yerlerde de yaşanması muhtemel.

Her konuda olduğu gibi, bu konuda da geliştirilebilecek iki farklı tavır var:

- (1) Milliyetçi, ucuz sloganlara ve hamasete sığınarak bu sorunlara işaret eden insanları karalamak.
- (2) Objektif verilere odaklanarak, sorunun gerçek boyutlarının farkına varmaya çalışmak.

* * *

ABD sınırında bu sorunları yaşadığım yıllarda, Türkiyeli okuyucular tarafından Amerikan ajanı olmak, CIA adına Türkiye'ye algı operasyonu yapmak gibi şeylerle suçlanıyordum. Nedeni bugünlerde tam anlaşılmayabilir; zira Türkiye her şeyin sıklıkla tersine dönebildiği bir ülke. İnsanlar kendilerini ait hissettikleri kamp ile birlikte pozisyonlarını bazen kısa bir süre zarfında 180 derece değiştirebiliyorlar. O dönemde, AKP ve HDP, Avrupa Birliği reformlarını destekliyor, CHP ve MHP ise AB ve ABD karşıtı bir politika izliyordu. Ben, AB reformlarının Türkiye için iyi olduğunu düşündüğüm için, ilgili kesimin gözünde zaten vatan haini gibi bir şeydim. Bir de tabii yıllarca ABD'de yaşadığım için, zihinlerinde şüphe de kalmıyordu. Yani, yine "Her şey açık ve net" idi!

Peki biz niye böyleyiz? Neden bu kadar irrasyonel tavırlar sergiliyoruz? Neden nezih bir kültür ortaya çıkaramıyoruz? Neden gittiğimiz ülkelerde çok geçmeden insanların yaka silktikleri bir azınlık olup çıkıyoruz?

* * *

Bugün, Ragıp Soylu da [üç tvitlik bir dizide](#) benzeri tespitlerde bulunmuş:

- 1- Medeni değiliz. Kibarlık hayatımıza hiç girmiyor.
- 2- Dedikoducuyuz ve aslında başarıyı çekemiyoruz. İnsanları aşağıya çekmeyi seviyoruz.

- 3- Tembeliz. Disiplinli değiliz. Üretmeyi sevmiyoruz. Köşe dönmeyi istiyoruz.
- 4- İş ahlakımız yok. Kariyerde ilerleme ancak başkalarını ezerek, başkalarını kazıklayarak olur diye düşünürüz.
- 5- Toplumsal sorumluluk ve ahlakımız yok. Her şeyi devletten bekliyoruz.
- 6- Kindarız. Empati kuramıyoruz. Affedemiyoruz.
- 7- Boş lakırdıyı, gururu seviyoruz.
- 8- Sürekli şovenizm modundayız. (Buraya gelen cevaplara da bakılabilir)
- 9- Özeleştiri yapmıyoruz; yapana iyi gözle bakmıyoruz
- 10- Koşmamız lazım, üretmemiz lazım fakat halen gece 1'lere kadar seri köz getirtip, sabah 11'de işe gidip vatan kurtarıyoruz.

* * *

Yani yine aynı yere geldik: Ne mal olduğumuzu aslında bal gibi biliyoruz, hatta çoğu zaman gerçekleri doğrudan kendi ağzımızla dile getiriyoruz, ama bunları başkalarından duymak istemiyoruz. Bu "başkaları" kimi zaman karşı kampta olduğunu düşündüğümüz (ya da zannettiğimiz) Türkler oluyor, kimi zaman da Türklerden pek hazzetmeyen yabancılar...

İyi ama, biz baştan birbirimizden bu denli şikayetçi isek, başkalarının farklı düşünmesini nasıl bekleyebiliriz ki?